

ಬಯಸದಿರಹಿಕಸುಖಗಳನುದಿನ ನಿರ್ಭಯದಿ ಭಜಿಸು ಹರಿಯ

ಹರೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ,

ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಅವಲೋಕಿಸುವದರ ಆನಂದ ಅದನ್ನು ಓದಿ, ಅರಿತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮಾತಿನ ಅಂತರಂಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದಾಸರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಹರಿದಾಸರ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಸಾಲದು. ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಪಾಮರರ ಮನಸನ್ನು ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯದಡೆಗೆ ಸೆಳೆದು ಜ್ಞಾನದ ಹೊಳೆ ಹರಿಸಿ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಸುಲಭಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮಾಡೋಣ.

ಬಯಸದಿರಹಿಕಸುಖಗಳನುದಿನ

ನಿರ್ಭಯದಿ ಭಜಿಸು ಹರಿಯ || ಅ||

ವಯುನಗಮ್ಯ ವಾಂಛಿತಫಲಗಳ

ಸದ್ವಯದಿ ಕೊಡುವ ತ್ವರಯಾ | ಖರೆಯ || ಅ.ಪ||

ಅರ್ಥ:

ಅನುದಿನದಿ ಇಹಲೋಕದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಬಯಸದಿರು. ನಿರ್ಭಯದಿ = ಯಾವ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ, ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು ("ರಕ್ಷತೈವೇತಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ.....ವಿಷ್ಣುರಹಸ್ಯದ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ. ಭಜಿಸು = ಹರಿಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವು ಆತನ ಭಜನೆಯೆ ಸರಿ. ವಯುನಗಮ್ಯ = ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ಯ (ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಅಮೃತೀಭವತಿ', ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಪವಿತ್ರಮಿಹ ವಿದ್ಯತೆ...)). ವಾಂಛಿತಫಲಗಳ = ಸಕಲ ಜೀವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ಸದ್ಧಯದಿ = ಸುಜನರ ಮೇಲಿನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ, ದಯದಿಂದ, ತ್ವರಯಾ= ಬಹಳ ಬೇಗನೆ, ಶೀಘ್ರದಿಂದ, ಕೊಡುವ=ನೀಡುತ್ತಾನೆ, ನಿಜವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾರುಣ್ಯವೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ, ಜೀವರು ಮಾಡುವ ಸೇವಾದಿಸಾಧನಗಳು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರ, ಖರೆಯ = ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ಯ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಪಾಡದೆ ಇರಲಾರನು.

ಭೂರುಹಮೃಗಪಶುವಾರಿಖೇಚರಶರೀರಗಳಲಿ ಬಂದೆ
ಮಾರಿಮಸಣಿಕರಿಸೀರಿಭವಾನಿಗಳಾರಾಧಿಸಿ ನೊಂದೆ
ನಾರಾಯಣನ ಪದಾರವಿಂದಯುಗಳಾರಾಧನೆಯೊಂದೇ
ತಾರಿಸುವುದು ಸಂಸಾರಶರಧಿ ಸುಖ ತೋರುವುದು ಮುಂದೆ||೧||

ಅರ್ಥ: ಭೂರುಹ, ಮೃಗ, ಪಶು, ವಾರಿ, ಖೇಚರ, ಶರೀರಗಳಲಿ = ಮರ, ಮೃಗ(ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿ), ಪಶು, ಮೀನ, ಮೊಸಳೆ ಮುಂತಾದವು, ಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೆ= ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಜನಿಸಿ ಈಗ ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಂದೆ. ಮಾರಿಮಸಣಿ ಕರಿಸೀರಿಭವಾನಿಗಳಾರಾಧಿಸಿ=

ಕುದ್ರಫಲಗಳ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ನೀಚ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನರ್ಚಿಸಿ ನೊಂದೆ= ಬಹುಕೇಶಕೊಳಗಾದೆ. ನಂತರ, ನಾರಾಯಣನ =ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಪದಾರವಿಂದಯುಗಳಾರಾಧನೆಯೊಂದೇ= ಪಾದಕಮಲದ್ವಂದಗಳ ಸೇವನೆಮಾತ್ರವೇ, ಸಂಸಾರಶರಧಿ =ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು, ತಾರಿಸುವುದು= ದಾಟಿಸುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಇಹಪರಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು.

ಹಲವು ಸಂಸಾರಿಕ ದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ಬಂದ ನಿಶ್ಚಯವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಹರಿ ಶರಣಾಗತಿ ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಘ್ರ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಜೀವನು ಬಹುಶ್ರೀಘ್ರವಾಗಿ ನೊಂದು, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಯೆಪಡೆದು, ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು.

ಅನಿರುದ್ಧನು ನಿಜವನಿತೆಸಹಿತ ತಾ ಧನಧಾನ್ಯದೊಳಿಪ್ಪ
ಅನುಬಂಧಿಗಳೊಳು ಕೃತಿಪತಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಸುಖಗಳ ತೋರ್ಪಣಿ
ಗುಣವಂತರೊಳು ಜಯಾಪತಿಸಂಕರುಷಣ ಕರ್ಮವ ಮಾಳ್ವ
ಕುನರರು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳು ಕೊನೆಗೀತನು ಒಪ್ಪು||೨||

ಅರ್ಥ: ಅನಿರುದ್ಧನು ನಿಜವನಿತೆಸಹಿತ = ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಅನಿರುದ್ಧರೂಪದಪತ್ನಿಯಾದ ಶಾಂತಿದೇವಿಯೊಡನೆ ತಾ ಧನಧಾನ್ಯದೊಳಿಪ್ಪ = ಭೋಗ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಧನ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರುವ. ಕೃತಿಪತಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು = ಕೃತಿದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪಿ ಹರಿಯು, ಅನುಬಂಧಿಗಳೊಳು = ಸತಿಸುತಬಂಧು ಮಿತ್ರಜನರಲ್ಲಿದ್ದು,

ಅವರನ್ನು ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಖಗಳ ತೋರ್ಪು = ವಿವಿಧ ಸುಖ-
ಭೋಗಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು.

ಜಯಾಪತಿಸಂಕರುಷಣ ಗುಣವಂತರೊಳು = ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ
(ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರಲ್ಲಿದ್ದು), ಜಯಾಪತಿಯಾದ ಸಂಕರುಷಣರೂಪಿಯು, ಕರ್ಮವ
= ಸದ್ಗತಿನೀಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಮಾಳ್ವ = ಜೀವರಲ್ಲಿದ್ದು ತಾನೇ ನಿಂತು
ಮಾಡಿಸುವನು. ಕುನರರು = ಕೆಟ್ಟಸ್ವಭಾವದ ಜೀವರು(ತವೋಯೋಗ್ಯರು)
ಮಾಡುವ ಸಕಲಕರ್ಮಗಳನ್ನು (ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿದರೂ
ಸಹ), ಕೊನೆಗೆ ಈತನು ಒಪ್ಪು = ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದುರ್ಜನರ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಅವರ ನಿಜಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಗತಿಯನ್ನು
ನೀಡುವನು ಎಂದರ್ಥ.

ವಿಶೇಷ :

ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜೀವರಿಗೆ ದೊರಕಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿವಿಧ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ,
ಮನುಷ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಿರುದ್ಧಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ
ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಆಯಾ ದೇಹಯೋಗ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ-ಮಾಡಿಸಿದರೂ
ಕೂಡ, ಕೊನೆಗೆ ಜೀವಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಂತ್ಯ
ಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾಗಿ ಯಾವಾತ್ತಿಗೂ
ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.

ವಾಸುದೇವ ವಿಜಯಪ್ರದನಾಗಿ ಈ ಶರೀರದೊಳು

ವಾಸವಾಗಿ ಮಾಯಾಪತಿ ಮಾಡಿದ ಲೇಸುಪುಣ್ಯಗಳನು|

ತಾ ಸಮನಿಸುವನು ಸಂದೇಹಿಸದಿರು ಆಶೆ ಪಾಶಗಳನ್ನು

ತಾ ಸಡಲಿಸುವನು ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ ಕೇಳು||೩||

ಅರ್ಥ:

ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನು, ಈ ಸಾಧಕಜೀವರ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯಪ್ರದನಾಗಿ ಅಂದರೆ, ಜೀವರಿಗೆ ಜಯಪ್ರದನಾಗಿ ಅವರವರ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಡಿದ ಲೇಸುಪುಣ್ಯಗಳನು = ಜೀವರು ಮಾಡುವ ವಿಹಿತ,ನಿಷೇಧತ್ಯಾಗರೂಪದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತಾ = ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನು, ಸಮನಿಸುವನು = ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, ಗಮನಿಸುವನು ಸಂದೇಹಬೇಡ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನಾದ ವಾಸುದೇವನು ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಆಶೆಗಳೆಂಬ ಪಾಶಗಳನ್ನು (ಸಂಸಾರಬಂಧನಗಳನ್ನು), ಸಡಲಿಸುವನು = ಬಿಗಿಯದಂತೆ ಮಾಡುವನು., ಕೇಳು = ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ವಿಶ್ವಾಸಮಾಡು.

ವಿಶೇಷಾಂಶ : ವಾಸುದೇವನು, ಆರಂಭಿಸಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವನು ಹೀಗಾಗಿ ಆತನೇ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಫಲಪ್ರದನು, ಪರಮಮುಖ್ಯ ಫಲವಾದ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕನೂ ಅವನೇ. ಜೀವರ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವದು ಶ್ರೀಹರಿಯು ತುಷ್ಟಿಯಾದಲೇ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಂಧಗಳು ಬಿಗಿಯಾಗಿಯೇ ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ನುಡಿ-ನಡತೆಯೆಲ್ಲವೂ " ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ.." ಎಂಬಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗಬೇಕು.

ನಾರಾಯಣ ತನ್ನಾರಾಧಕರಿಗೆ ದೂರಗೈವ ದುರಿತ
ಕಾರುಣಿಕನು ಕೈವಲ್ಯಪ್ರದಾಯಕ ತೋರುವ ಸರ್ವಜಿತ |
ಹಾರೈಸದಿರಲ್ಪರ ನರಕದ್ವಾರಗಳವು ನಿರುತ
ಸೂರಿಗಳನು ಸಂಸೇವಿಸು ಮುಕ್ತಿಗೆ ದಾರಿಯಹುದು ಸತತ ||೪ ||

ಅರ್ಥ :

ನಾರಾಯಣ = ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನು, ತನ್ನಾರಾಧಕರಿಗೆ = ತನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವವರಿಗೆ, ದುರಿತ = ಪಾಪಗಳನ್ನು, ತನ್ನೂಲಕವಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು, ದೂರಗೈವ = ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪಗಳು ಭಕ್ತರನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವಜಿತ = ಸರ್ವತ್ರ, ಸರ್ವದ ಸದಾ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ, ಸರ್ವರ ಪ್ರಭುವಾದ ಕಾರುಣಿಕನು = ಕರುಣಾಪೂರ್ಣನಾದ ಹರಿಯು, ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕ = ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾತನು ತೋರುವ = ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಪರ ಸುಖ = ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಜೀವರು ಆಶಿಸುವ ವಿಷಯಭೋಗಗಳು ನಿರುತ = ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪದೇ, ಅವು ನರಕದ್ವಾರಗಳು = ಇವು ಅಧೋಗತಿಸಾಧಕಗಳು; ಹಾರೈಸದಿರು ಸತತ = ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಚ್ಛಿಸದಿರು, ಬಯಸಬೇಡ. ಸೂರಿಗಳನು ಸಂಸೇವಿಸು = ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವಂತೆ ಸೇವಿಸು, ಮುಕ್ತಿಗೆ ದಾರಿಯಹುದು = ಇದೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಗುವ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ಬಿಂಬಾಪರೋಕ್ಷವು(ಅಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನ) ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವರ ಸಾಧನಪೂರ್ತಿಯ ಗುರುತು. ಹಾಗೆ ದರ್ಶನವಾದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಲಾರದು, ಹಾಗೆನೆ ಅಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯು ಮುಕ್ತಿದ್ವಾರವೆಂದೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತರ ಸಂಗವು ನರಕ-ನೀಚಯೋನಿ ಮುಂತಾದ ಅಧೋಗತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಪಂಚರೂಪಪರಮಾತ್ಮನು ತಾ ಷಟ್ಪಂಚರೂಪದಿ ಪೂರೈವ
ಪಂಚಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯದ್ವಿಪಂಚ ಪಾತಕ ತರಿವ|

ಸಂಚಿತಾಗಾಮಿಗಳಪರಾಧವ ಮುಂಚಿನವರಿಗೀವ

ವಾಂಛಿತಪ್ರದ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲನು ಮಿಂಚಿನಂದದಿ ಪೊಳೆವ || ೫ ||

ಅರ್ಥ :

ಪಂಚರೂಪ ಪರಮಾತ್ಮನು = ನಾರಾಯಣ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಹಾಗೂ ಅನಿರುದ್ಧಗಳೆಂಬ ಐದು ರೂಪಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾ ಷಟ್ಪಂಚರೂಪದಿ ಪೊರೆವ = ತಾನು ೬+೫=೧೧, ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವ. ಆಧವ, ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು(೧೦) ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು(೧) ಹೀಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಕರೂಪಗಳಿಂದಿದ್ದು, ಸುಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಇರುವನು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಅರ್ಥವ :

ಪಂಚ ಉಪಪ್ರಾಣರು(೫)= ನಾಗ, ಕೃಕಲ, ಕೂರ್ಮ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ
ಪಂಚ ಪ್ರಾಣರು(೫)= ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ ಸಮಾನ
ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು(೫)= ಚಕ್ಷು,ಶ್ರೋತ್ರ,ಸ್ಪರ್ಶ, ರಸನ, ಘ್ರಾಣ
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು(೫)= ವಾಕ್,ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಗುದ, ಉಪಸ್ಥ
ಅಂತಃಕರಣದ ವೃತ್ತಿ(೫)= ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಚಿತ್ತ, ಚೇತನ
ಹೀಗೆ ಐದೂ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಹಂಕಾರ, ಬುದ್ಧಿ, ಮಹತ್, ಅವ್ಯಕ್ತ
ಮತ್ತು ಜೀವಸ್ವರೂಪಗಳೆಂಬ ೫ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿ, ಒಟ್ಟು (೬ x ೫ =
೩೦, ಷಟ್ಪಂಚ) ಮೂವತ್ತು ರೂಪಗಳಿಂದ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಸ್ಥಿತನಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯೆಂಬರ್ಥವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಪಂಚಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ
= ಐದು(ಚಕ್ಷುರಾದಿ) ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಐದು (ಹಸ್ತಾದಿ)
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ, ದ್ವಿಪಂಚಪಾತಕ ತರಿವ = ಹತ್ತು
(೫x ೨=೧೦) ಪ್ರಕಾರದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆವ. ಸಂಚಿತ ಆಗಾಮಿಗಳಪರಾಧವ

ಮುಂಚಿನವರಿಗಿವ = ಭಕ್ತನ ಸಂಚಿತ ಮತ್ತು ಆಗಾಮಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ
ಪಾಪವನ್ನು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರು ಪೂರ್ವ-
ದೇವತೆಗಳೆನಿಸುವರು=ಮುಂಚಿನವರಿಗೆ, ಪೂರ್ವದೇವಾಃಸುರದ್ವಿಷಃ)
ವಾಂಛಿತಪ್ರದ = ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದನಾದ, ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನು= ಜಗದ
ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸುಜನರಿಗೆ, ಮಿಂಚಿನಂದದಿ ಪೊಳೆವ =
ಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನವು
ಜೀವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಲಾವಧಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ
ಮತ್ತು ದರ್ಶನವಾಗುವ ಭಗವಂತನ ರೂಪದ ಸಮಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ
ತಾರತಮ್ಯ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಹೀಗೆ ದಾಸರಾಯರ
ಅಪೂರ್ವ ಪದ್ಯದ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಅವರ ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಣೆ
ಮಾಡೋಣ

ಸಂಗ್ರಹ ಲೇಖನ - ಷಣ್ಮುಖಿ ಪಾಟೀಲ್